

04. Het nummer op de gele Universitas Indonesia jacket

Introductie

Er waren verschillende redenen om juist dit verhaal in 2015 te schrijven. Om te beginnen had ik me heel erg geërgerd aan de documentaire op de Nederlandse TV in het kader van herdenking dat 50 jaar geleden G-30S (de coup van 1965) plaatsvond. Afgezien van de naïeve verheerlijking van generaal Suharto en duidelijke onwaarheden, waren vooral de omissie van de rol van de CIA bij deze coup en het verzwijgen van de pogroms en genocide van de Chinezen in Indonesië in mijn visie onacceptabel.

Gelukkig bracht neef Tan Eng Swie voor me een exemplaar van het weekblad TEMPO met juist artikelen die de nadruk legde op de sporen van de CIA bij de coup van 1965.

Het nummer op de gele Universitas Indonesia jacket

Bij het lezen van de speciale uitgave van het weekblad TEMPO over “50 jaar G-30-S (de coup van 1965)” met als hoofdthema “de sporen van de CIA bij de tragedie van 1965” kwamen allerlei herinneringen bovendrijven uit mijn studententijd bij de Universitas Indonesia. Na de coup van 1965 werden in Jakarta demonstraties van studenten en scholieren gehouden tegen de communistische partij van Indonesië (PKI) die zes generaals zou hebben vermoord.

De grootste groep studenten kwam van de Universitas Indonesia.

Tijdens de demonstraties droegen ze hun gele Alma Mater jacket. Langzaam maar zeker werden de anti-PKI demonstraties omgebogen naar een gerichte demonstratie tegen Sukarno en de PKI. Eén van de beschreven sporen van de CIA in dit nummer van TEMPO kwam voor in een artikel getiteld "Jaket Palsu Dari Hawaii" (Valse gele jackets uit Hawaii). In dit artikel wordt beschreven hoe de "gele Alma Mater jacket" van de Universitas Indonesia in Hawaii werd nageemaakt uit parachutestof om vervolgens met een Hercules- vliegtuig naar Indonesië te worden gevlogen. Deze valse jackets werden op straat uitgedeeld aan lieden, die niet student waren aan de Universitas Indonesia, om zodoende een nog grotere massa demonstranten te mobiliseren voor de anti-Sukarno demonstraties. Deze actie maakte deel uit van een grotere operatie van Amerika, Engeland, Duitsland en Australië om president Sukarno weg te krijgen zoals beschreven in een paar andere artikelen in dit speciale TEMPO nummer.

Door dit artikel over valse jackets herinnerde ik me, dat ik plotseling mijn gele U.I. jacket moest inleveren zodat er een nummer op kon worden genaaid. Op zich vond ik dit raar, maar ik verzetste me er ook tegen omdat het individu tijdens een demonstratie dan gemakkelijker was op te sporen. Ook liep je in een dergelijke jacket met nummer rond als een bajesklant. Uiteindelijk werd ik door een medestudent, die tot de ordebewaking bij demonstraties behoorde, ervan overtuigd dat dit tegen infiltratie van kwade elementen was. Dus er kwam ook op mijn jacket een nummer.

Laten we dat eens beschrijven voor dit verhaal. Maar dat bleek niet zo eenvoudig. Ik wist zeker dat ik de jacket had meegenomen uit Indonesië. Maar waar is die nu? Na lang zoeken heb ik de jas gelukkig toch nog gevonden.

Na de coup van 1965 heb ik verschillende demonstraties meegemaakt. De demonstratie die me het meest is bijgebleven is die ene waarbij de “paleiswacht van Sukarno” op ons schoot. Bij het wegrennen struikelde ik haast over een gewonde mededemonstrant. Zonder erbij na te denken sleepte ik hem mee naar de greppel die toentertijd om het Merdekaplein lag. Door het gesleep en de modder in de greppel waren mijn kleren goed vies en bloederig geworden. Toen ik thuiskwam kreeg ik ervan langs van mijn vader dat ik mijn kleren zo vies had gemaakt.

Mijn vader zat thuis nadat hij in 1964, meer dan een jaar voor de coup, was ontslagen als ambtenaar omdat hij geweigerd had om lid te worden van de communistische ambtenarenbond. Hij was ontslagen als “**contra revolutionair**”. Het gevolg was dat onze familie geen inkomen meer had, dus ook geen geld voor bediendes. In het begin waste mijn moeder de kleren, maar door de stress en slechte voeding stak bij haar de tbc weer de kop op en steeds vaker hielp mijn vader met de was.

De stress bij mijn moeder had verschillende oorzaken. Daar was natuurlijk het ontslag van mijn vader, met vervolgens de ontvangst van anonieme dreigementen via briefjes en telefoontjes naar de familie zoals: “alle contra- revolutionairen zullen worden vermorzeld” (citaat uit een toespraak van Sukarno). Maar ook was mijn oudste broer, reeds voordat het ontslag van mijn vader plaatsvond, opgepakt en zonder vorm van proces in de gevangenis gestopt omdat hij, op een plek waar de muren oren hadden, ongunstige feiten over Sukarno had verteld.

Terugkijkend met de kennis van nu weten we:

- Dat die schoten helemaal niet door “de paleiswacht van Sukarno” waren afgevuurd, zoals in alle kranten stond, maar door troepen van generaal Suharto die president Sukarno gevangen hielden in zijn paleis.
- Dat dit incident waarschijnlijk was geïnitieerd om president Sukarno in diskrediet te brengen. Wellicht was dit het kantelpunt in president Sukarno’s populariteit zodat hij gemakkelijk kon worden afgezet door de MPRS (Majelis Permusyawaratan Rakyat Sementara), de tijdelijke volksvertegenwoordiging. Deze MPRS bestond uit dezelfde leden van voor de coup minus de communistische partij. Nota bene hadden deze leden een paar jaar eerder unaniem Sukarno tot levenslange president benoemd.
- Dat ik me nog steeds kan verbazen over het traject van de kogel die een medestudent verwondde die ruim **achter** mij stond.

De gele jacket werd het symbool van de studentenopstand tegen de communisten en Sukarno. Nadat Sukarno was afgezet, bleef ik de gele jacket dragen als bescherming, als duidelijk teken dat ik anti communist was. Immers, de pogroms tegen de Chinezen die in de buitengewesten al in begin oktober 1965 waren begonnen, staken in 1967 ook in Jakarta de kop op. De pogroms werden vooral erger nadat een functionaris van Suharto alle Chinezen automatisch tot communist had verklaard. Daarmee werden plotseling alle Chinezen in Indonesië vogelvrij, ook de niet-communisten. Je kon zo op straat in elkaar worden getimmerd alleen omdat je spleetoogjes had. Als Chinees kon je huis worden geplunderd, of in brand gestoken en de politie deed niets. Of je kon van huis worden gehaald en voorgoed verdwijnen met onbekende bestemming. Van de minaretten werd ook opgeroepen tot verdelging van de ongelovige Chinezen die altijd al verdacht waren. De situatie voor Chinees uitzijnde personen werd dermate gevaarlijk dat in die tijd zelfs moslim medestudenten die er enigszins Chinees uitzagen een gele jacket droegen voor hun eigen veiligheid.

Literatuur: TEMPO 5-11 oktober 2015

Nabeschuwing

Twee video documentaires vormen een mooie aanvulling op het verhaal van mijn gele jacket.

Namelijk :

1. **"INDONESIA: The troubled victory, NBC News Special"** (1967). Deze documentaire is een verslag van gebeurtenissen in Indonesië rond februari 1967 voor de Amerikaanse tv zender NBC (NBC TV USA Nationwide).
2. **Film "Sedjarah PKI sebernarnya"**, deel 1 t/m 9, Australische documentaire, www.offstream.tv, 31 maart, 2013.

Beide films waren op internet te zien. Helaas is de eerste video vandaag de dag niet meer zonder inlog voor algemeen publiek toegankelijk.

"INDONESIA: The troubled victory, NBC News Special"

Wat nog wel op internet te vinden is een soort samenvatting in tekst van wat zoal te zien is in deze documentaire *).

Deze eerste video: "INDONESIA: THE TROUBLED VICTORY NBC News Special" is om te beginnen natuurlijk een heel USA gekleurde propaganda documentaire, maar met verrassend historische opnamen. Werkelijk een opmerkelijke documentaire met fragmenten die ik nog in geen andere film heb gezien. Aardig veel herkenbare gebeurtenissen.

De opzet is duidelijk USA propaganda tijdens de koude oorlog en de Vietnam oorlog. De nadruk ligt op anti Sukarno en verheerlijking en goedpraten van de handelingen van generaal Suharto. De rol van CIA wordt verzwegen. De documentaire begint met een leugen dat deze coup Amerika geen dollar heeft gekost. Uit documenten die nu na 50 jaar openbaar zijn, blijkt dat grote sommen geld, wapens en materieel naar Indonesië (Suharto) zijn verscheept. De bovenvermelde actie van die valse gele jackets (waarbij kosten noch moeite werden bespaard) had als resultaat dat de focus van demonstraties, van alleen tegen de Communisten naar een gerichte anti Sukarno werd verlegd. Maar als je daar doorheen kijkt dan zie je bijzondere gebeurtenissen.

Voor mij waren de beelden van de studentendemonstratie voor het paleis het meest aangrijpend. Je zag datgene, wat ik in dit verhaal over de gele jacket beschreven had, als het ware 'live' gebeuren. Vooral die gewonde KAMI reporter op de grond die om een

dokter riep. Alleen het commentaar klopte niet. De studenten werden door kogels en niet door bajonetten verwond, immers de paleiswacht was gewapend met AK-47-achtige automatische geweren en die hadden geen bajonet. De opzet bleek (achteraf) president Sukarno in diskrediet te brengen.

Ook de scènes waarbij moslim jongeren winkels van Chinezen van Indonesische nationaliteit met pamfletten beplakten met opschriften RRT (Volksrepubliek China) en muren bekladden met opschriften zoals 'dood Chinezen' (Bunuh = Dood; Tjina = Chinezen) en 'weg met de Chinezen' waren een duidelijke illustratie van de bedreigende situatie voor de Chinezen in dit verhaal. Zie de analogie met "Kristalnacht". In de clip over de genocide op Bali komt het vermoorden van Communisten in de openingsscene kort ter sprake als we het beeld zien van een Chinese vrouw op de fiets die als een genocide weduwe wordt gepresenteerd. Er wordt echter geen verband gelegd tussen de genocide en het vermoorden van onschuldige niet communistische Chinezen. Ook werd er geen woord gerept dat deze moorden alleen maar werden gepleegd omdat de Chinezen als communist of op zijn minst communistische sympathisant waren bestempeld. Ook hier werd dit vergoelijkt door de correspondent van NBC met standaard opmerkingen zoals: dat 80 % van de handel in Chinese handen zou zijn, en dat de Indonesische bevolking daaronder had te lijden. Na PP10 (de wet van Soekarno om handel door Chinezen in kleine steden te verbieden) van 1960 waren er geen Chinese handelaars meer in de kleine steden toegestaan, dus dit argument is onjuist en achterhaald.

Interessant was dat de correspondent het uitdelen van een rijstrantsoen voor ambtenaren bij het Bureau voor statistiek te Djakarta liet zien. Toen mijn vader in 1964 werd ontslagen misten we heel erg deze rijstrantsoenen en daarom was de draagwijdte van dit ontslag ook zo erg negatief.

Wat ook interessant was, was de clip met "het patrouille lopen van studenten". Ik heb ook na een militaire spoedcursus door het Corps Commando van 3 maanden elke zaterdag patrouille moeten lopen in de desa's van west Java. Studenten voorop en pas daarachter de militairen. Gelukkig heb ik niets naars meegemaakt zoals de studenten in midden en oost Java. We waren gewapend met oude Lee Enfield geweren terwijl de militairen met moderne automatische wapens bewapend waren.

Opmerkelijk was, dat ze in deze documentaire Mochtar Lubis in het zonnetje zetten. Deze schrijver werd uit jaloezie voor zijn succes in begin jaren 60 door Pramudia Anantatur zwart gemaakt en toen dit niet goed lukte wist Pramudia Anantatur als LEKRA voorzitter, Lubis in de gevangenis te krijgen (dezelfde gevangenis als waar mijn broer toen ook zat). In Nederland is kennelijk Pramudia Anantatur het boegbeeld van de arme intellectueel die door generaal Suharto als onschuldige communist in de gevangenis was gezet. Men gaat daarmee geheel voorbij aan al het leed dat deze man als LEKRA (Communistische schrijversbond) voorzitter had veroorzaakt.

Verwonderlijk is ook de uitspraak van de journalist bij het paleistuinfeestje, een dag na de bloedige studentendemonstratie, dat op dit feestje Adam Malik "de grootste opponent van Sukarno" aanwezig was. Hoezo, Adam Malik grootste opponent van Sukarno. In 1967 was hij minister en juist één van de vertrouwelingen van Sukarno. Wist men toen in Amerika dan al dat Adam Malik een CIA agent was? In het TEMPO nummer van 4 oktober 2015 over 50 jaar de coup van 65, wordt hij inderdaad ontmaskerd als CIA agent, maar in 1967 was dit niet bekend in Indonesië. Met name wordt in een TEMPO artikel zijn betrokkenheid gemeld als doorgeefluik van de CIA naar Suharto van een namenlijst (van communisten in Indonesië) die Amerika uit de weg geruimd zou willen hebben.

***) Beschrijving van de NBC NEWS SPECIAL: INDONESIA: THE TROUBLED VICTORY**

<https://www.nbcuniarchives.com/asset/T568912>

Clip ID :ARZO3U70NM **Media ID** :S670219 **Event Date** :02/19/1967 **Air Date**

:02/19/1967

Aspect :4:3 **Frame Rate** :29.97 fps **Frame Size** :720x480 **Broadcast Standard** :NTSC

Title :NBC NEWS SPECIAL: INDONESIA: THE TROUBLED VICTORY

Short Description :NBC NEWS SPECIAL: INDONESIA: THE TROUBLED VICTORY

Production Unit :Specials

Contributor :Ted Yates; Julian Townsend; Ted Yates

Personality :Sukarno ; Suharto ; Sanusi ; Capt Suardi; Mochtar Lubis; Abdul Habis Nasution; Raden Subandrio; Adam Mrs Malik

Long Description :BSP: S670219 WR RT: 51:26 DONE AT DUART VIDEO - LIQUID GATE PROCESS 5-3-00 FROM PRT0623

Excerpt

MAP OF INDONESIA SEEN. BALINESE RELIGIOUS CEREMONY& KETCHAK DANCE REPRESENTING THE BATTLE BETWEEN GOOD& EVIL IS INTERSPERSED WITH ACTUAL RIOT& BATTLE SCENES. STUDENTS SEEN DEMANDING DOWN WITH COMMUNISTS& YANKEE COME BACK. HINDU RELIGIOUS CEREMONY SEEN. STUDENT STREET DEMONSTRATIONS; SHOWS INDONESIAN SOLDIERS DISPERSING RIOTING STUDENTS IN DJAKARTA. & RITUAL DANCE SCENES SEEN. AT BUREAU OF STATISTICS IN DJAKARTA; WORKERS COMPUTE THE CENSUS OF INDONESIA. WORKERS USE ABACUS. HEAD OF GOVERNMENT AGRICULTURAL STATISTICS BUREAU; MR SANUSI; SHOWN AT HIS JOB. MR SANUSI SHOWN COLLECTING HIS GOVERNMENT DOLE OF RICE; . COMMUNIST GIRL PRISONERS (COMPRISED PART OF THE MUTILATION SQUADS) AWAIT DEATH IN CELLS AT SALEMBA PRISON IN DJARKARTA. STUDENTS WITH HELP OF ARMY SEARCH OUT SUSPECTED COMMUNISTS& HOLD KANGAROO COURTS. PLACARDS READ SUKARNO; DOG OF PEKING; KILL CHINESE; KICK OUT CHINESE; ETC. AT CHINESE DETENTION CAMP IN SUMATRA PEOPLE THROW STONES& ROCKS AT NBCS CAMERAS. 5;000 CHINESE WAIT TO BE DEPORTED. SOLDIERS FIRE OVER THEIR HEADS. IN BALI; CHINESE WIDOW ON BIKE SEEN. YATES TALKS WITH YOUNG BALINESE COLLEGE PROFESSOR NAMED RATA; WHO EXPLAINS THAT IT IS A HOLY DUTY TO RID THE ISLAND OF COMMUNISTS;& SHOWS YATES A MASS GRAVE. HE SAYS THE COMMUNISTS CAME TO THE VILLAGE LEADERS& ASKED TO BE KILLED BY THE SWORD. CONCERT IN DJARKARTA SEEN.NEWSPAPER EDITOR ATTENDING CONCERT; MR MOCHTAR LUBIS; SPEAKS IN VO ABOUT CHALLENGES FOR THE NEW ORDER& NEW GOVERNMENT. STUDENT RIOTERS SEEN DEMANDING SUKARNOS DEATH. RIOTERS STORM SUKARNOS PALACE& ARE REPULSED BY PALACE GUARDS ARMED WITH BAYONETS. BAYONETTED STUDENT LYING ON THE GROUND ASKS FOR A DOCTOR& HIS MOTHER;& SAYS HE IS WITH THE STUDENT PRESS OF KAMI. SUKARNO SHOWN GIVING A PALACE GARDEN PARTY. MRS ADAM MALIK; WIFE OF HIS OPPONENT; SHOWN DANCING AT SUKARNOS PARTY. SUKARNO SEEN GREETING OTHER GUESTS; INCLUDING RED CHINESE DIPLOMATS. AVAILABLE ON FILM: PRT0623& PRT2268 (THIS SPECIAL WAS INADVERTENTLY INPUT AS A VIDEO RECORD)

ALSO AVAILABLE: ORIG A&B ELEMENTS& TRK IN LOC 2-64. ADDITIONAL PRINTS: PRT0917& PRT1701

(AIRED 6:30-7:30 PM). NOT SCREENED; INFO TAKEN FROM PROGRAM ANALYSIS CARD.

Keywords :NBC NEWS SPECIAL;INDONESIAN;MAPS CHARTS&

GLOBES;Dancing;DANCING& DANCERS; Religious Services;Riots;*RIOTS& RIOTERS;Combat;BATTLE ACTIONS;Students;Generals;COUPS D ETAT;Hinduism;HINDUISM& HINDUS;DEMONSTRATIONS& DEMONSTRATORS;Statistics;CENSUS BUREAU OF;PALACES CASTLES& CHATEAUS;Islam;MOSLEM& MOSLEMS;WIVES;Economics;ECONOMY& ECONOMICS;MEETINGS;TRIALS;Prisoners;Prisons;PRISONS& REFORMATORIES;*WOMEN;Torture;ATROCITIES& TORTURE;Terrorism;TERRORISM& TERRORISTS;PLACARDS;INDONESIAN SOLDIERS;CHINESE-RED;Detention Camps;WIDOWS& WIDOWERS;BALINESE;Teachers;TEACHERS PROFESSORS& PRINCIPALS;Newspapers;EDITORS& EDITING;Speeches;Military Reviews;Family;FAMILIES& FAMILY LIFE;LIFESTYLES;GUARDS;Casualties;*CASUALTIES& VICTIMS;Construction;CONSTRUCTION& CONSTRUCTION WORKERS;Hotels;HOTELS MOTELS& INNS;GOODYEAR TIRE CO;STEEL;Mills;Communism;GOVERNMENT FOREIGN;BRUTALITY& BRUTALITIES;VICTORY;PARTAI KOMMUNIS INDONESIA;Ceremonies;Religion;Foreign Military;MILITARY FOREIGN;Military;DISORDERS DISRUPTIONS& UNRESTS;VERDICTS& SENTENCES;SALEMBA PRISON;STONES& STONING;ROCKS CLIFFS& PALISADES;Anger;ANGER& HOSTILITY;Colleges and Universities;COLLEGES& UNIVERSITIES;COLLEGES FOREIGN.

"Sedjarah PKI sebernarnya", deel 1 t/m 9, Australische documentaire, www.offstream.tv, 31 maart, 2013

<https://www.youtube.com/watch?v=auH7am9URh0>

Dit is een goede tegenhanger van de eerste documentaire. Deze tweede video is op YouTube gezet om tegengas te geven tegen de propaganda film van het Suharto regime. In deze video worden verscheidene leugens ontmaskerd. Bijvoorbeeld wordt in de propagandafilm van Suharto beweerd dat de generaals levend door communistische vrouwen gemarteld en verminkt werden. Uit autopsie rapporten bleken deze beweringen niet waar te zijn. Ook was generaal Jani bij gevangenneming reeds doodgeschoten. Een aspect wat buiten dit Verhaal bleef, is het wonder dat ik überhaupt student was op deze staats Universiteit: "Universitas Indonesia". Immers formeel was het heel moeilijk zo niet onmogelijk om als Chinees op een staats Universiteit toegelaten te worden. Door mijn studiekeuze Fysica was ik door de censuur geglipt. Mijn zus met studiekeuze de populaire Architectuur richting werd op verscheidene staats Universiteiten geweigerd. Je moest bij de inschrijving in een à la de "ariër verklaring" de naam van ouders maar ook beide grootouders van zowel vaders als moeders kant vermelden.

Aanvulling Jacket verhaal

Via de Nieuwsbrief "Tionghua Info" van 27 september 2017 kreeg ik in het kader van jaarlijkse herdenking van de Coup van 1965 een artikel getiteld: " G30S/PKI 1965; Apa Efeknya Bagi Tionghoa di Indonesia?" [G30S/PKI 1965; Wat was het effect op de Chinezen in Indonesia]. Daarin waren twee foto's te zien die een mooie illustratie geven van de bovenbeschreven bedreigende, gevaarlijke dan wel vogelvrije situatie, waarin de Chinese burger met Indonesische nationaliteit in Indonesië na de coup van 1965 zich bevond.

In deze foto is te zien hoe een Chinees uitziend persoon door moslim jongeren tezamen met militairen van straat wordt geplukt onder verdenking sympathisant te zijn van de communistische partij.

Op deze foto van een demonstratie in Jakarta van moslim jongeren is een spandoek te zien met opschrift "Ganyang Cina!!", vermoord en vermorzel de Chinezen. Zulke spandoeken hingen overal in Indonesië. Gelijk luidende leuzen werden ook van de moskee minaretten geschreeuwd. Dus het Suharto regime stond toe dat de ene bevolkingsgroep opriep tot uitroeiing van een andere bevolkingsgroep.

Berkel, November 2017